

Balatonkenese
a pihenés forrása

Zenesei Séta

Kedves Vendégünk!

Sok szeretettel köszöntöm Önt Balatonkenesén, a Balaton kapujának legfiatalabb kisvárosában. A balatoni települések között különleges fekvésű, hiszen az egyetlen olyan Balaton-parti település, amely igazából se nem déli, se nem északi parti. A várost három oldalról szőlőhegyek, a negyedik oldalról pedig a Balaton határolja. A Budapest felől érkezőknek itt tárul fel először a tó szépsége.

Már a honfoglalás idején is lakott vidék volt Balatonkenese és környéke, mely természeti és történelmi látnivalókban egyaránt gazdag vidék.

Rendezvényeink és természeti kincseink, műemlékeink minden évszakban sok érdeklődőt vonzanak városunkba.

Balatonkenesén járva tegyen egy sétát a Soós-hegyen, a sétányon tekintse meg műemlékeinket, látnivalóinkat, vegyen részt rendezvényeinken.

Szeretettel várjuk, érezze otthon magát városunkban!

Liebe Gäste!

Herzlich willkommen in Balatonkenese, in der neuesten Kleinstadt an der östlichen Pforte des Plattensees! Unsere Ortschaft hat eine ganz besondere Lage unter den Siedlungen am Plattensee, sie befindet sich nämlich weder am Südufer, noch am Nordufer des Balatons. Von drei Seiten wird unsere Stadt von Weinbergen umgeben, und an der vierten Seite liegt der Plattensee. Aus Budapest angekommen können die Fahrgäste hier die Schönheit vom Balaton zum ersten Mal bewundern.

Schon zur Zeit der ungarischen Landnahme, im 9. Jahrhundert n. Chr. war Balatonkenese und seine Umgebung bewohnt, die reich an naturellen und historischen Sehenswürdigkeiten ist.

Unsere Veranstaltungen, Naturschätze und Baudenkmäler ziehen in jeder Jahreszeit viele Besucher in unsere Stadt an. Wenn Sie in Balatonkenese sind, machen Sie einen angenehmen Spaziergang auf dem Soós hegy [auf einem Berg mit dem Namen Soós], auf der Promenade, besichtigen Sie unsere Baudenkmäler und Sehenswürdigkeiten, nehmen Sie an unseren Veranstaltungen teil! In aufrichtiger Freundschaft werden Sie bei uns erwartet und empfangen.

Fühlen Sie sich bei uns wohl, wie zu Hause!

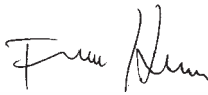
Dear Guests!

Welcome to Balatonkenese, the youngest little town at the gate of Balaton. It is specially located among the other settlements of the Balaton region while it is neither at the northern nor at the southern coast. Three borders of the town are surrounded by grape yards while the fourth one is Balaton. This is the point where people coming from Budapest can see the view of the lake for the first time.

It was an inhabited area even at the time when our ancestors arrived and it is rich in both natural and historical sights.

Our events, natural treasures, monuments attract a lot of tourists to our town every season. When visiting Balatonkenese you should take a walk on Soós Hill, take a look at our monuments, sights on the Promenade and participate in our events.

**Looking forward to hosting you,
feel like home in our town!**

TÖMÖR ISTVÁN

Polgármester • Bürgermeister • Mayor

BALATONKENESE

Forduljon hozzám bizalommal:

8174 Balatonkenese, Béni Balogh Ádám tér 1.

Tel.: 88/481-088, 88/481-741

hivatal@balatonkenese.hu

TESTVÉRVÁROSAINK

Unsere Schwesterstädte

Our twin cities

TUTZING

NÉMETORSZÁG

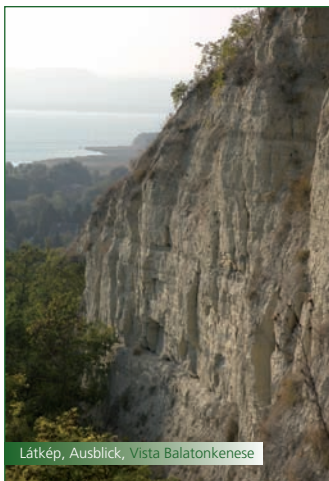
NAGYKÉR

SZLOVÁKIA

Városi sétá

Balatonkenese a magyar tenger észak-keleti kapuja. A magas partfal pereméről széles panoráma nyílik a tó keleti medencéjére. A több ezer ház és nyaraló hatalmas, rendezett, parkos, virágos üdülővárost alkot. A honfoglalás óta lakott település első említésére a veszprémvölgyi apácakolostor görög nyelvű alapító oklevelében került sor, 990-ben. 1532-ben országgyűlést tartottak itt. A reformkorban is kedvelt üdülő-településen kötött ki először a Kisfaludy gőzös, fedélzetén Széchenyi Istvánnal. Büszkeséggel tölti el a helyieket, hogy a település, mely korábban mezőváros volt, 2009-ben ismét városi rangra emelkedett.

Látkép, Ausblick, Vista Balatonkenese

Stadtspaziergang

Balatonkenese ist das Tor des Ungarischen Meeres von Nord-Ost. Es bietet vom Rand der hohen Uferwand eine breite Panorama auf das Ostbecken des Sees. Die mehrere tausend Wohn- und Ferienhäuser bilden eine riesige, sich streckende, geregelte Feriensiedlung mit schönen Grünanlagen und viel Blumen. Die erste Erwähnung der seit der Landnahme bewohnten Siedlung ist in der griechisch geschriebenen Gründungsurkunde des Nonnenklosters im Veszprémtal vom Jahre 990 zu finden. Im Jahre 1532 tagte hier der Ständetag. An der auch im Reformzeitalter beliebten Feriensiedlung hat das Dampfschiff Kisfaludy mit István Széchenyi an Bord zum erstenmal gelandet. Die Einwohner sind stolz darauf, daß die Siedlung, die früher Marktflecken war, hat im Jahre 2009 wieder den Stadttitel bekommen.

Vízpart, Ufer, Coast

Sightseeing in the Town

Balatonkenese is the North-Eastern gate of the 'Hungarian Sea'. From the edge of the high embankment there is a wide view of the Eastern pool of the lake. Thousands of houses and holiday sites make a long, organised, parked and flowered holiday-town. The first reference for the settlement that has been inhabited since the settling of the Magyars is in the founding document of the Veszprém-valley monastery written in Greek in 990. In 1532, there was a Diet held here. It was a preferred holiday-town even in the Reform Ages, where the Kisfaludy steamboat first berthed with Széchenyi István on board. Local people are proud that the earlier market-town settlement got the title of being a town again in 2009.

Széchenyi park, Balatonkenese

A város közelében, a vasútvonal és a 71. számú főút mentén magas partfal húzódik. Ennek legmagasabb pontja eléri a közel 200 m tengerszint feletti magasságot. Korábban Magas-Partnak, vagy Partfőnek nevezték, melynek tetején 1927 óta magasodik a Soós Lajos költő emlékére emelt obeliszk. Ez időtől kezdve a magaslatra a Soós-hegy elnevezést használják. A letűnt korok emlékét őrzik a Magas-part oldalába vájt barlangok, a „Tatárlikak”,

ahol a helybeliek először a tatárok, majd a törökök elől menekülve találtak menedéket. Összesen kilenc barlang van itt, melyek öt szintben helyezkednek el. Az alsó barlangokba még ma is fel lehet menni. A kilenc barlang közül a legfelső a legnyugatibb, mely a partfal peremétől lefelé mintegy 20 méternyire látható. Természeti kincsünk a Soós-hegy lankáin pompázó tátorján (Crambe tataria), mely fényigényes növény és a löszös talajokat kedveli. Mára ilyen nagy egyedszámú kolóniában csak itt tenyészik Balatonkenesén. Innen történt védetté nyilvánítása is az 1960-as években.

Soós-hegy , Soós Berg, Soós Hill

In der Nähe der Stadt, entlang der Bahnlinie und der Hauptstraße Nr. 71 erstreckt sich eine hohe Uferwand, deren höchster Punkt fast 200 m über dem Meeresspiegel erreicht. Sie wurde früher als „Hohe Ufer“ oder „Uferhaupt“ (Partfő) genannt, auf deren Spitze steht seit 1927 ein Obelisk zur Erinnerung an den Dichter Lajos Soós. Seit dieser Zeit wird die

Höhe als Soós-berg genannt. Die ausgegrabten Höhlen, die „Tatarenlöcher“, in der Uferwand bewahren das Andenken vergangener Epochen, als die Einwohner geflüchtet erstmalig vor den Tataren, später vor den Türken Asyl fanden. Es gibt insgesamt neun Höhlen, die in fünf Ebenen liegen. In die unteren Höhlen kann man noch heute aufklettern. Von den neun Höhlen ist die höchstliegende das westliche, die unter der Uferwandkante etwa in 20 Meter liegt.

Eine unserer Naturschätze ist der prunkvolle Meerkohl (*Crambe tataria*) auf dem Abhang des Soós-Berges. Dieser Pflanz ist lichtbedürftig und hat gern den Lössboden, heute wächst er in so großzähliger Kolonie nur hier, in Balatonkenese. Er ist in den 1960-er Jahren für geschützt erklärt.

Tatárlikak, Tatarenlöcher, Tartar Holes

Near the town there is a high embankment along the railway lines and the main road No. 71. The highest point of it reaches 200m above sea level. It used to be called High Bank or Bank Cape, where there has been an obelisk built in the memory of the poet Soós Lajos since 1927. Since that time the hill has been called Soós Hill. 'Tartar holes' caverned in the wall of High Bank keep the memories of past ages, in which locals found a shelter getting away from the Tartars and then the Turks. There are nine caves altogether situated on five floors. You may visit the ones downstairs even nowadays. The one on the top is the westernmost of the nine caves, which is about 20 meters downwards from the rim of the embankment. Our natural treasure is tartar bread plant (*Crambe tataria*) growing and blooming on the downhill of Soós Hill. It is a plant that needs lots of light, likes Aeolian soil and nowadays it can be found in such an abundant colony here in Balatonkenese. Even its preservation was considered and carried out here in the 1960's.

Tátorján, Meerkohl, Tartar bread

A református sírkert a hegyről lefelé vezető utcában fekszik. Főbejáratától balra a II. világháború hősi halottainak emlékműve, jobbra pedig a német katonai temető látható. Több száz német katona talált itt végső nyughelyet, akik a II. világháború alatt a környéken estek el. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére állított faragott emlékoszlop szintén itt található.

Katonai temető, Soldatenfriedhof, German Military Cemetery

Der Friedhof der reformierten Kirche liegt in der Straße, die vom Berg hinunter führt. Vom Haupteingang links steht das Denkmal der Gefallenen im zweiten Weltkrieg, rechts ist der Friedhof der Deutschen Soldaten. Mehrere hundert von den Deutschen Soldaten haben hier ihre letzte Ruhe gefunden, die in dem Gebiet während des zweiten Weltkrieges gefallen sind. Auch hier ist die geschnitzte Gedenksäule zur Ehre der Revolution und Freiheitskampfes von 1848–49 zu sehen.

Emlékmű, Denkmal, Memorial

Kilátó, Aussichtsturm, Look-out tower

The Calvinistic graveyard is situated in the street heading downwards. To the left of the main gate there is the monument of the heroes of the Second World War while to the right there is the German soldiers' cemetery. It is the last repository of hundreds of German soldiers who were killed nearby during the Second World War. The carved Column of Memory of the heroes of the revolution of 1848–49 also stands here.

1894-ben alakult meg Balatonkenesén a „Kenesei 48-as Kossuth bizottság”, mely céljaul tűzte ki többek közt helyi Kossuth-szobor felállítását is. Erőfeszítéseik eredményeként elsőik közt az országban, 1899.

október 15-én ünnepélyes keretek között bronz mellszobrot avattak Kossuth Lajos tiszteletére Balatonkenesén, a mai Kossuth téren.

A balatonkenesei Tájház nem áttelepített, hanem mindig ott álló épületben kapott helyet. Az 1858. évi kateszteri térképen már azonosítható a Kossuth utca 6. szám alatti épület, melyet Wirt Péter tervei alapján felújítottak, és 1991-ben itt nyitották meg a helytörténeti gyűjteményt. A ház a Balaton-melléki népi építkezés jellegzetességeit viseli magán. Az első két helyiség előtt boltíves tornác húzódik, melyet nyaranta nagyfejú piros muskátlik díszítenek.

A három osztatú épület első szobájában a település helytörténeti emlékei – tárgyak, dokumentumok – kaptak helyet. Külön tárolóban láthatók Jánosi Gusztáv püspöki helynök, – a Kisfaludy Társaság tagja – kenesei kötődésének dokumen-

tumai, Soós Lajos a Balaton és Kenese poétájának kötetei, tárgyi emlékei, Csizmadia Károly parasztköltő verses elbeszélése és családi fotói, valamint a város régészeti emlékei. A tisztaszobából kilépve a szabadkéményes, boltíves konyhába érünk, berendezési tárgyai között a 19. századi és a 20. század eleji öntöttvas edények, szenes vasalók, háztartási eszközök találhatók. A konyhából juthatunk az éléskamrába, vagy a szépen berendezett lakószobába, mely a korabeli polgári és paraszti

Tájház, Heimatsmuseum, Local history museum

öltözködés, lakberendezés tükre. Nyaranta megelevenedik a ház berendezése és udvara, csuhésok, szövők, fonók, s népi kismesterek várják a látogatókat, 2009-ben alkotóműhellyel bővült a Tájház, ahol nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy értő kezek nyomán az évszázados néphagyományok és mesterségek fortélyai továbböröklődhessenek. Megismertette így akár a legkisebbeket is dédapáink és dédanyáink mindennapjaival, szokásaival, művészetével. A múzeum 2011-ben elnyerte az „év Tájháza” kitüntető címet.

Im Jahre 1894 wurde in Balatonkenese der „48-er Kossuth-Ausschuss in Kenese” gegründet, der zum Ziel unter anderen auch eine Kossuth-Statue zu errichten setzte. Als Ergebnis ihrer Kraftanstrengungen haben unter den ersten im Lande am 15. Oktober 1899 eine Büste aus Bronze zur Ehre von Lajos Kossuth in Balatonkenese, auf dem heutigen Kossuth Platz, festlich eingeweiht. Das Heimatmuseum in Balatonkenese hat seinen Platz nicht in einem „umgesiedelten” Haus bekommen, sondern in einem, das immer dort stand. Auf der Katasterkarte vom Jahre 1858 ist das Gebäude unter Kossuthstraße 6 schon identifizierbar, die nach den Plänen von Péter Wirt renoviert, und im Jahre 1991 darin die lokalgeschichtliche Sammlung eröffnet wurde.

Das Haus trägt die Merkmale der Volksbauweise der Balatongegend. Einräumung des Hauses, vor den ersten zwei Räumen erstreckt sich ein Bogengang, der im Sommer von großen, roten Geranien geschmückt ist. In der Vorstube des dreiteiligen Hauses sind die ortsgeschichtlichen Andenken – Gegenstände, Dokumente – der Siedlung. Im separaten Schauschrank sind die zu Kenese gebundenen Dokumente von Gusztáv Jánosi, der Generalvikar und Mitglied der Kisfaludy-Gesellschaft war, die Bände und Erinnerungsstücke des Poets des Balatons und Kenese Lajos Soós, sowie die Verserzählung und Familienphotos vom Bauerndichter Károly Csizmadia, weiterhin die archäologische Funde der Stadt.

Von der reinen Stube rausgetreten kommt man durch die Diele in die Küche mit Bogendecke und freiem Schornstein. Unter den Einrichtungsgegenständen sind Geschirre aus Gusseisen, Bügeleisen (mit Glutbehälter), sonstige Haushaltgeräte aus dem 19. Jahrhundert und aus dem Anfang des 20. Jahrhunderts zu sehen.

Aus der Küche kann man in die Speisekammer oder ins schön eingerichtete Wohnzimmer gelangen, das ein Spiegel der damaligen bauerlichen und bürgerlichen Bekleidung und Wohnungseinrichtung darstellt. Sommers lebt der Hof und die Einrichtung des Hauses auf, Weber (innen), Spinner (innen) und Volkshandwerker warten die Besucher. Im Jahre 2009 ist das Heimatmuseum mit einer Künstlerwerkstatt erweitert, wo große Wert darauf gelegt wird, daß die jahrhundertalten Volksüberlieferungen und die Griffe der Tätigkeiten durch kundige Hände weiter geerbt werden. So werden sogar die kleinsten mit dem Alltagsleben, den Bräuchen und der Kunst des Urgroßvaters und der Urgroßmutter bekannt gemacht.

Dieses Museum gewann einen achtbaren Preis von „das Heimatmuseum des Jahres” 2011.

Mellszobor, Bruststatue, Half-length statue

The 'Kenese Kossuth Committee of 48' was founded in Balatonkenese in 1894, which – besides others - had the objective of standing a Kossuth statue. As the result of their efforts, being among the first ones, they could inaugurate a bronze Kossuth bust in ceremonial acts in Balatonkenese on 15 October 1899, on the presently called Kossuth Square. The Provincial House of Balatonkenese is not in a relocated house but in a building which stood there ever before. On the map of 1858 we can identify the building at 6 Kossuth Street which was renovated following Wirt Péter's plans and the local history collection was opened here in 1991. The house has the features of folk construction of the Sub-Balaton region, it is an arched veranda in front of the first two rooms, which are decorated with huge red pelargoniums in the summer. In the first room of the building separated into three parts the memories of the local history of the town (objects, documents) are presented. There is a separate room for the documents of Commissary Jánosi Gusztáv and the memories of the connection of Kisfaludy Society with the settlement, the books of Soós Lajos the poet of Balaton and Kenese, his relics, the rhyming novel and family photos of Csizmadia Károly folk poet and the archaeological memories of the settlement.

Coming out of the ben we get to the arched kitchen – having an open-chimney in it - through the atrium. Among the kitchen accessories there are cast iron pots, coal heated irons and household equipment from the 19th and 20th century.

From the kitchen we can enter either the larder or the nicely furnished sitting room that is the mirror of the contemporary civilian and rural clothing and furniture. In the summer the household and the yard get more vivid while cornhuskers, weavers, spinners and other rural craftsmen welcome visitors. In 2009, a creative workhouse was joined to the Provincial House, in which great pressure is given to let the knacks of age-long folk habits and crafts be handed down with the help of experts, making even the youngest generation know the everyday life, habits and art of our great-parents. This museum won a honorable prize of „The Provincial House of the Year” in 2011.

A Városháza mellett a dombon álló katolikus templom, alapkövét 1815. május 11-én helyezték el. A toronyban lévő harangok közül a legnagyobbat Szent István király és Orbán pápa képe díszíti. A korona felajánlását ábrázoló oltárkép Pribék István adománya-ként került a templomba, a három mennyezeti freskót pedig, 1907-ben Jánosi Gusztáv püspöki helynök megrendelésére Graits Endre festőművész készítette. Előtte az 1938-as eukarisztikus világkongresszusra emelt kőkereszt díszíti a teret. Jánosi Gusztáv 1884-ből származó egykori villája az utca másik oldalán ma is látható. A Táncsics utca ölelésében egy bekerített park, a Hősök kertje nyújt árnyas pihenőt az arra járóknak. Déli oldalán a bejárattal szemben áll az I. világháború hősi halottainak emlékműve.

Katolikus templom, Katholische Kirche, Catholic Church

Der Grundstein der auf dem Hügel, neben dem Rathaus stehenden katholischen Kirche wurde am 11. Mai 1815 niedergelegt. Die größte der im Turm befindlichen Glocken ist mit dem Bild von König Stephan dem Heilige und Papst Urban verziert. Das Offertorium der Krone darstellende Altarbild ist als Spende von István Pribék in die Kirche gelangen, und die drei Fresken der Decke hat der Künstler Endre Graits auf Antrag von Generalvikar Gusztáv Jánosi im Jahre 1907 gemalen. Vor der Kirche zierte den Platz das Steinkreuz, das zur Ehre des eucharistischen Weltkongresses im Jahre 1938 errichtet wurde. Die ehemalige Villa von Gusztáv Jánosi aus dem Jahre 1884 ist an anderer Seite der Straße noch heute sehbar. Im Umfassen der Táncsics-

Straße ist ein verzaunter Park, der Garten der Helden, der einen schattigen Rastort den Spaziergängern bietet. An der Südseite, neben dem Eingang steht das Denkmal der im I. Weltkrieg Gefallenen.

Jánosi villa, Balatonkenese

The foundation stone of the Catholic Church standing near the Town Hall on the hill was laid down on 11 May 1815. The biggest bell hanging in the tower is decorated by the pictures of St. István and Pope Orbán. The altar piece showing us the offer of the crown was donated to the church by Pribék István while the three big frescos on the ceiling were made by Graits Endre painter on Commissary Jánosi Gusztáv's order in 1907. In front of it the stone cross stood for the Eucharistic Congress of 1938 decorates the place. We can see Jánosi Gusztáv's villa from the year 1884 on the other side of the street. Embraced by Táncsics Street a park provides a shady shelter for visitors, the Garden of Heroes. Along the southern part there stands the monument of the heroes of the First World War opposite the entrance.

Hősök kertje, Heldengarten, Garden of Heroes

A református templomot 1658 és 1660 között építették, a korábban e helyen álló katolikus templom romjaira.

A tornyot 1739-ben emelték a nyugati oldalhoz, majd 1844-ben magasabbra építették. Ekkor a toronysisak új faszerkezetére bádogtető került, legtetejét pedig egy díszes gombbal ékesítették, amelybe egy emlékiratot tartalmazó hosszúkás üveget helyeztek, majd lepecsételték. Udvarán az 1532-es balatonkenesei országgyűlés emlékére emelt kopjafa látható. A templommal szemben áll méltóságteljesen a közel ötszáz éves óporókia épülete, melyben a könyvtár várja olvasóit.

Református templom, Kalvinistische Kirche, Calvinist Church

Könyvtár, Bibliothek, Library

Die reformierte Kirche wurde in den Jahren 1658-1660 gebaut auf den Ruinen der früheren katholischen Kirche. Der Turm wurde im Jahre 1739 an der westlichen Seite zugebaut, und später, im Jahre 1844, höher gebaut. Zu dieser Zeit ist das Fachwerk der Turmhaube mit Blech bedeckt, der höchste Punkt war mit einer zierten Kugel geschmückt, darin in einem länglichen Glasbehälter eine Denkschrift eingelegt ist, und die Kugel versiegelt wurde. Im Hof steht das Speerholz zur Ehre des Ständetages im Jahre 1532 in Balatonkenese. Gegenüber der Kirche steht die fast fünfhundert jährige Altparochie majestätisch, darin heute die Bibliothek den Leserkreis wartet.

The Calvinist Church was built between 1658 and 1660 on the ruins of the Catholic Church earlier occupying the place. The tower was lifted near the western side in 1739 then heightened in 1844. At that time the calotte was changed for sheet-tin roof while the top was decorated by a button in which a longish bottle was placed with a memorial document and then it was sealed. A mortuary pole was stood in the yard of the church as a memory of the Diet in Balatonkenese. The building of the old, almost 500-year-old clergy-house stands opposite the church. There is a library in the building.

Táncsics utca, Táncsics strasse, Táncsics street

Balatonkenese

a pihenés forrása

tourinform®
BALATONKENESE

A 2007-ben alakult Balaton Keleti Kapuja Turisztikai Egyesület számos a Balaton keleti öblében – főleg Balatonkenesén, Balatonfűzfőn, Balatonakarattyán és Küngösön – működő szolgáltatót, valamint ott élők, s oda kötődők egy lelkes csoportját fogja össze. Az egyesület nyertes pályázatai révén, a helyi önkormányzat támogató együttműködésével, folyamatosan formálja, fejleszti az üdülő jiváros kínálatát a helyiek és a vendégek nagy örömére.

Das „östliche Gatter von See Balaton“ touristisches Verband bietet den einigen Touristen Art der Anpassungsanlagen und der Programmegelegenheiten an.

The „Eastern Gate of Lake Balaton“ Tourist Association offers to tourists several kind of accommodation facilities and program opportunities.

**Szállás, vendéglátás, szépség, egészség, szórakozás.
Minőség és megbízhatóság, forduljon hozzánk bizalommal!**

8174 Balatonkenese, Kálvin János tér 4.
Tel.: 88/594-645, Fax: 88/594-645
E-mail: tourinform.kenese@gmail.com
www.hellobalaton.eu

Kiadó: Tourinform Iroda
Balatonkenese Város Önkormányzata
Balaton Keleti Kapuja Turisztikai Egyesület

Szöveg és szerkesztés: Kelemen Viktória és Krabáczy Ákos
Fotó: Krabáczy Ákos, Bótkon Tamás, Gondán József, Németh Péter,
Szűcs Anikó, Kelemen Viktória, Tourinform archívum
Forrás: Tourinform Iroda, AZ 1000 ÉVES KENESE, Balatonkeneseli Hírlap
Nyomda: Tradeorg Kft., Balatonfűzfő • Felelős vezető: Tóth Zoltán